

LSMU MA MF MEDICINOS STUDIJŲ PROGRAMA
TUTORINIO UŽSIĖMIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS DĖSTYTOJUI

Bendrosios nuostatos ir pasiruošimas tutoriniams užsiėmimams

Tutoriniai užsiėmimai vykdomi tam pritaikytose patalpose, kuriose turi būti rašymo lenta. Skaitydami problemos aprašymą, studentai gali rasti jiems nežinomų arba neaiškių terminų ar sąvokų, todėl patalpoje turėtų būti kompiuteris su interneto prieiga prie LSMU bibliotekos ir informacijos centro arba, jei jo nėra, – užsiėmimą rengusių dėstytojų numatyti ir šiam atvejui tinkami literatūros šaltiniai (žodynas ar pan.).

Tutorinis užsiėmimas vykdomas tik su viena studentų grupe.

Tutoriumi gali būti tik dėstytojas, baigęs LSMU DEKC arba ekvivalenčius tutorių rengimo mokymus.

Problemų skaičius modulyje yra siejamas su modulio studijų trukme, planuojant vidutiniškai vieną problemą vienai studijų savaitei.

Kiekvienai modulio problemai skiriami du tutoriniai užsiėmimai (Įvadas ir Problemos sprendimas). Šie užsiėmimai planuojami taip, kad tarp vienos problemos pirmo ir antro tutorinio užsiėmimo būtų bent dvi darbo dienos. Jeigu problemų eiliškumas modulyje nėra fiksuotas (dažniausiai klinikiniuose moduluose), tai problemų studijavimo trukmė turėtų būti kiek galima vienesnė.

Vienos problemos tutoriniams užsiėmimams skiriama ne mažiau kaip 3 auditorinės valandos (įvadinis užsiėmimas – ne mažiau kaip 1 val., problemos sprendimas – ne mažiau kaip 2 val.). Pirmosios modulio problemos įvadiniam užsiėmimui gali būti skiriamos 2 akademinės valandos, jeigu jo metu turi būti aptariama ir bendra modulio informacija ir/ar problemų sprendimo tame modulyje ypatumai. Daugiau laiko gali būti tikslinga skirti ir visai naujos srities ankstesnių žinių prisiminimui ir minčių lietu. Pagal poreikį skiriamos valandos savarankiškam darbui.

Jei tvarkaraštis sudarytas taip, kad du tutoriniai užsiėmimai suplanuoti vienas po kito tą pačią dieną (pvz., vienos problemos sprendimas, o po to – kitos problemos įvadinis užsiėmimas), tokiu atveju tarp jų būtina padaryti bent 15 min. pertrauką.

Modulio studijų tikslai yra pateikiami intranete prieš kiekvienų metų mokslo metų pradžią. Mokslo metų eigoje jie nekeičiami. Už modulio tikslų peržiūrą ir skelbimą intranete yra atsakingas modulio vadovas.

Modulio vadovas ir koordinuojantys dėstytojai prieš kiekvienų metų mokslo metų pradžią peržiūri modulyje nagrinėjamas problemas, problemų aprašymus ir kiekvienos problemos nagrinėjimo

tikslus. Už problemų aprašymų ir mokymosi tikslų peržiūrą ir skelbimą intranete yra atsakingas modulio vadovas.

Esant galimybei, tas pats tutorius dalyvauja abiejuose vienos problemos tutoriniuose užsiėmimuose, o geriausiu atveju – visuose tos grupės modulio tutoriniuose. Nesant galimybių skirti vieną tatorių, rekomenduojama parengti problemos tutorinių užsiėmimų pedagoginį aprašą dėstytojams, kuriame būtų numatyti privalomi išnagrinėti problemos aspektai.

Užsiėmimas yra orientuotas į studentą („Student centered“). Dėstytojas turi stebėti studentų darbą, sukurti motyvuojančią aplinką, valdyti užsiėmimo eigą ir laiką, tačiau įsiterpti tik tais atvejais, jei mato, kad studentų diskusija eina netinkama kryptimi, arba kai reikia patarimo dėl literatūros šaltinių ir pan. Dėstytojas neturi pertraukinėti studentų diskusijos, neturi nurodyti problemos sprendimo kelius, daug pasakoti. Dėstytojas turi skatinti studentų bendradarbiavimą, padrasinti juos dalyvauti ir reikšti idėjas, samprotavimus. Dėstytojas užtikrina konstruktyvų atgalinį ryšį. Baigiamojo problemos nagrinėjimo metu dėstytojas užtikrina, kad problema būtų išnagrinėta pakankama (modulyje numatyta) apimtimi, o sprendimas (panaudotos žinios ir jų sąsajos) būtų teisingas.

Dėstytojas stebi kiekvieno studento darbą užsiėmimo metu, pasižymi. Užsiėmimo pabaigoje žodžiu apibūdina savo vertinimus.

Tutorinio užsiėmimo pirma dalis (įvadinis problemos užsiėmimas)

Kiekvienas studentas ir vadovas (dėstytojas) prisistato. Dėstytojas pažymi dalyvaujančius.

Studentai pasiskirsto pareigomis: sutariama, kas bus diskusijos vadovas ir kas bus sekretorius. Vadovo (grupės lyderio) užduotis – užtikrinti sisteminių diskusijų procesą ir vadovauti grupei. Sekretoriaus – užrašyti lentoje tai, apie ką diskutuoja grupė .

Dėstytojas gali lankomumo ir pažangumo žurnale pažymėti, kuriems studentams paskirtos šios pareigos.

Sutariama, kaip bus kopijuojama informacija nuo lentos: nufotografuojama, kopijuojama

Prieš pradėdant nagrinėti problemą, diskusijos vadovas perskaito problemos esmę ir problemos mokymosi tikslą. Jei reikia, dėstytojas papildo ar paaškina studentams, kokių mokymosi rezultatų jie gali tikėtis, išsprendę problemą.

Užsiėmimo eiga:

1. Mokymosi scenarijus, sąvokų aiškinimasis

Diskusijos vadovas perskaito situaciją.

Studentai išsiaiškina nežinomas sąvokas, terminus.

Lentoje sekretorius užrašo sąvokas, kurias reiktų išsiaiškinti.

Grupė aptaria parašytas sąvokas, išsiaiškina, ko nežino, naudodamiesi bibliotekos šaltiniais, jei reikia.

Dėstytojas stebi studentų darbą šiame etape, jei reikia – pataria, kur galėtų paskaityti.

2. Situacijos analizė, hipotezių iškėlimas ir apibrėžimas.

Sekretorius lentą padalija į tris dalis: „Idėjos“, „Faktai“, „Mokymosi poreikiai/uždaviniai“.

Studentai analizuoja situaciją ir diskutuoja apie problemą, detalizuoja – apie ką ši problema, kokios jos priežastys, bando ieškoti atsakymų į klausimus ir suprasti, kokia yra problemos esmė.

Lentos dalyje „Faktai“ surašomi faktai apie pacientą ir problemos esmė.

Studentai prisimena anksčiau išstudijuotas žinias, pateikia idėjas, spėjimus, laisvai kuria galimus problemos paaiškinimus/mechanizmus – t.y., formuluojamos hipotezės. Galima paprašyti, kad kiekvienas studentas popieriaus lape surašytų kuo daugiau jam kilusių idėjų. Idėjos įvertinamos, grupuojamos, diskutuojama apie siūlomas hipotezes. Po aptarimo hipotezės surašomos lentos dalyje „Idėjos“ svarbos tvarka, išdėstant nuo svarbiausios iki mažiausiai svarbios.

Studentai toliau tyrinėja problemą, atlieka problemos sintezę. Po to peržiūri hipotezes, papildo ar iš naujo suformuluoja.

3. Minčių lietus (smegenų šturmas).

Grupė aptaria suformuluotas hipotezes. Svarbu, kad savo nuomonę išsakytų kiekvienas studentas. Visos nuomonės užrašomos, įvertinamos, jei reikia – grupuojamos.

Dėstytojas skatina studentus išsakyti kuo daugiau idėjų. Stebi, kad integruodami žinias, studentai nenukryptų nuo temos – tokiais atvejais pasiūlo pagalvoti ir/ar pateikia užuominų.

4. Problemos apibrėžimas

Iš gautos informacijos, išsakytų minčių ir idėjų studentai apibrėžia problemą. Ją užrašo lentoje.

Dėstytojas pasiūlo pagalvoti ir/ar pateikia užuominų, jei mato, kad studentai problemą apibrėžia netiksliai.

5. Mokymosi plano sudarymas

Studentai išsiaiškina, ką reikia išmokti ir sudaro mokymosi planą. Jį užrašo lentoje, dalyje „Mokymosi poreikiai/uždaviniai“. Studentai nusifotografuoja/nusikopijuoja lentos turinį.

Dėstytojas stebi ir skatina užrašyti viską, kas studentams atrodo kaip mokymosi poreikis. Padeda nustatyti mokymosi poreikius, pateikdamas klausimus.

Neleistina, kad šiame užsiėmimo etape studentai vadovautųsi problemos aprašu. Studentai patys turi nusistatyti mokymosi poreikius ir uždavinius, reikalui esant, jiems padeda tutorius. Formuluojami mokymosi poreikiai turi būti kiek galima konkretesni ir pagrįsti vykusiomis problemos diskusijomis, jie turi remtis grupei neaiškiais ar problemos paaiškinimui reikalingomis žiniomis.

Atsiversti literatūros sąrašą ir mokymosi dalykus problemos apraše leidžiama tik tada, kai jie jau yra studentų surašyti lentoje. Aprašas šioje vietoje reikalingas mokymosi poreikiams patikrinti ir rasti privalomos literatūros šaltinius.

Tutorinio užsiėmimo antra dalis (Problemų sprendimas)

Jei reikia (pvz., tutorius yra kitas dėstytojas, negu pirmojo užsiėmimo metu), kiekvienas studentas ir tutorius prisistato. Dėstytojas pažymi dalyvaujančius.

Užsiėmimo eiga:

1. Problemų svarstymas

Diskusijos vadovas perskaito situaciją.

Studentai prisimena, kaip jie suformulavo hipotezes ir kaip apibrėžė problemą. Šiame problemų sprendimo etape turi būti peržvelgtos visos įvadinio nagrinėjimo metu kilusios mintys ir hipotezės, įvertinant, kurios iš jų teisingos, kurios ne, taip pat kurie mokymosi uždaviniai ir kiek padėjo problemos paaiškinimui. Studentai grįžta prie problemos ir peržiūri ją iš naujo – svarsto, pritaikydami naujai įgytas žinias. Kitiškai peržiūri savo ankstesį požiūrį, pastebi, kokius faktus reiktų aptarti iš naujo ir paaiškina kodėl. Jei turi – pateikia naujų idėjų ir jas aptaria. Svarsto ir sprendžia problemą, pritaikydami naujai įgytas žinias, jas integruodami su senomis žiniomis, integruodami naujas žinias iš skirtingų dalykų, interpretuoja.

Tutorius neklausinėja ir stebi, kad studentai nepasakotų to ką išmoko iš skirtingų disciplinų, kad atskirų disciplinų žinios nebūtų deklaruojamos atsietai nuo problemos, kad dalykų žinios pastoviai būtų siejamos su analizuojama problema. Turi būti užtikrinamas dalykų integravimas ir apjungimas, paaiškinant klinikinės situacijos etiopatogenezinius mechanizmus. Tutorius vertina, kaip studentai pritaiko naujas žinias problemai spręsti, kaip įvertina savo ankstesnį požiūrį, remdamiesi naujomis žiniomis.

Jeigu studentų pateikiama informacija yra neteisinga, tutorius paprašo ją detaliau pagrįsti arba paskatina kitus grupės narius išreikšti nuomonę. Dėstytojas gali pateikti savo nuomonę ir padėti išsiaiškinti nagrinėjamus klausimus tik tuo atveju, kai studentai yra pasiruošę, tačiau susiduria su sunkumais turimas žinias susieti tarpusavyje ar, pvz., susiduria su skirtingomis to paties reiškinio interpretacijomis skirtinguose informacijos šaltiniuose. Jei bendras grupės pasiruošimas nepakankamas problemos paaiškinimui, sprendžiama dėl užsiėmimo įskaitymo. Neišnagrinėta problema turi būti nagrinėjama pakartotinai, suderinus dėl papildomo užsiėmimo su modulio vadovu.

2. Refleksija

Studentai įvertina mokymosi etapą: ar įgytos žinios pakankamos, ar problema išspėsta, analizuoja kaip jiems pavyko pasiekti tų mokymosi rezultatų, apie kuriuos buvo kalbėta prieš pradėdant nagrinėti problemą.

Aptariamas grupės narių tarpusavio ryšys ir bendravimo įgūdžiai.

Esant galimybei, kiekvienas studentas trumpai papasakoja, kaip sekėsi tobulinti mokymosi įgūdžius.

Dėstytojas žodžiu įvertina grupės pastangas siekiant numatytų mokymosi rezultatų. Apibūdina studentų darbą kiekviename užsiėmimų etape. Teigiamus/neigiamus įvertinimus pažymi grupės lankomumo ir pažangumo žurnale.

Naudota literatūra: LSMU vadovėlis „Medicinos probleminis mokymasis: ikiklinikinės studijos“ II dalis, Vitae litera, 2008, p. 14-18.